

Hoogheemraadschap van
Rijnland

**- CONCEPT -
LEgger-OPPERVLAKTEWATEREN
toelichting**

Inhoudsopgave

1.	Inleiding	3
1.1	Onze ambitie, samenwerken aan schoon water en droge voeten	3
1.2	Leeswijzer	5
2.	Legger bepalingen oppervlaktewateren	6
2.1	Inleiding	6
2.2	Leggerbepalingen	6
3.	Hoe voert Rijnland het eigen onderhoud aan de primaire oppervlaktewateren uit	13
3.1	Inleiding	13
3.2	Uitvoering dagelijks onderhoud	13
3.3	Uitvoering baggeren	13
4.	Hoe zorgen we er samen met de omgeving voor dat de overige oppervlaktewateren goed worden onderhouden	14
4.1	Inleiding	14
4.2	Omgevings- en doelgericht	14
4.3	Integrale schouw & diepte schouw	15
	Bijlage 1: Definities	16
	Bijlage 2: De wettelijke kaders van de legger	18
	Bijlage 3: Aanbevelingen Rekenkamercommissie Rijnland	19
	Bijlage 4: Aanbevelingen Pilots diepteschouw	20

1. Inleiding

1.1 Onze ambitie, samenwerken aan schoon water en droge voeten

In deze nota zijn de uitgangspunten vastgelegd waaraan alle oppervlaktewateren moeten voldoen. Bij de ontwikkeling van deze nota is de omgeving nauw betrokken. Vaak gaat het over oppervlaktewateren waarvan zij onderhoudsplichtig zijn en waarvan ze zelf voordeel of last hebben als ze niet goed worden onderhouden. Het luisteren, betrekken en samenwerken met de omgeving is dan ook cruciaal voor het goed kunnen uitvoeren van onze waterschapstaken. De omgeving beschikt immers over veel gebiedskennis, creativiteit en deskundigheid die kunnen helpen het waterbeheer nog slimmer en efficiënter uit te voeren.

Mocht u in de legger nog fouten tegen komen of andere suggesties hebben voor verbetering, dan horen we dat graag!

In deze nota worden veel formele waterschapstermen gebruikt zoals *aangeland* of *primair oppervlaktewater*. In bijlage 1 is een verklarende woordenlijst opgenomen waarin deze termen worden toegelicht.

Rijnland, waterbeheerder in West-Nederland

Rijnland ligt midden in de Randstad. Grofweg in de vierhoek IJmuiden - Amsterdam West - Gouda - Wassenaar, met een totale oppervlakte van 1175 km². Het is een prachtig afwisselend gebied: strand en duinen, de Bollenstreek, het Groene Hart, meren en plassen en de historische waterrijke steden Haarlem, Leiden en Gouda. Bovendien is er veel bedrijvigheid in dit deel van de Randstad: vanzelfsprekend in de steden maar ook op en rond de luchthaven Schiphol. Bovendien liggen in Rijnland drie belangrijke land- en tuinbouwgebieden: Boskoop, Aalsmeer en de Duin- en Bollenstreek. In dit gebied beheert Rijnland het water al sinds 1255.

Schoon water en droge voeten

Droge voeten en schoon water, het lijkt zo vanzelfsprekend. Maar dat is het niet. Want Rijnland ligt voor een groot deel onder zeeniveau. Bovendien zijn er flinke hoogteverschillen ontstaan tussen gebieden die naast elkaar liggen, soms met een verschil van meer dan vijf meter. Door klimaatverandering en bodemdaling neemt de druk op het watersysteem toe. Dag in dag uit zijn onze gemalen aan het werk om overtollig water af te voeren of tijdens droogte juist water aan te voeren. Daarnaast is schoon en gezond water in de dichtbevolkte waterrijke delta van West-Nederland belangrijk. Zowel voor de mens, de natuur als de bedrijven. Schoon en gezond water is essentieel voor een goede biodiversiteit, belangrijk voor de landbouw en om lekker te kunnen zwemmen, vissen of varen.

Dit alles vraagt om een uitgekiend watersysteem dat natuurlijk is ingericht en ecologisch wordt beheerd en onderhouden. Een goed functionerend watersysteem:

- kan voldoende water doorvoeren en/of bergen.
- draagt bij aan een goede ecologische toestand van het watersysteem.
- en wordt door de omgeving positief gewaardeerd en onderhouden.

Het belang van een goede ecologische toestand van het watersysteem

De inrichting van het watersysteem en de manier waarop het watersysteem wordt onderhouden bepaalt in hoge mate de ontwikkeling van de ecologie. Het is de uitdaging om te komen tot voldoende diepe en schone oppervlaktewateren die zoveel mogelijk ruimte bieden aan de ecologische ontwikkeling.

In het ideale geval hebben sloten voldoende diepte waardoor de wateren niet te snel op warmen, de zuurstofhuishouding op orde blijft en overmatige kroosgroei beperkt blijft. In voldoende diepe wateren kunnen vissen overleven als het water in de winter dichtvriest. De oevers hebben bij voorkeur een flauw talud waarin ruimte is voor de groei van oeverplanten. In een goed ingericht water is ruimte voor oeverplanten, ondergedoken waterplanten en drijfbladplanten. Deze diversiteit biedt de basis voor een diverse macrofauna en visbestand.

De legger, het register waarin heel het watersysteem is vastgelegd

In het Rijnlandse beheergebied ligt een uitgebreid stelsel van meren, plassen, watergangen en sloten: in deze nota aangeduid met de term oppervlaktewateren. In de legger-oppervlaktewateren is vastgelegd wat de vereiste minimale afmetingen zijn, wie verantwoordelijk is voor het onderhoud en wat het onderhoud inhoudt. Het opstellen van de legger is ook een wettelijke verplichting die volgt uit de Waterwet, de Waterschapswet, het Reglement en de Waterverordening Rijnland (zie bijlage 2).

De beleidskaders op basis waarvan de vereiste afmetingen en de onderhoudsplichtigen van de oppervlaktewateren zijn bepaald, zijn inmiddels tien jaar oud. De laatste grote leggerherziening dateert uit 2009. Vanwege diverse ontwikkelingen, waaronder de nieuwe Omgevingswet, was het noodzakelijk deze beleidskaders te actualiseren.

Legger, beheerregister. Wat is het verschil?

De legger wordt periodiek geactualiseerd (ongeveer één keer per twee jaar). Dagelijks vinden er in het watersysteem diverse wijzigingen plaats. Er worden nieuwe oppervlaktewateren gegraven, gedempt of uitgebreid. Deze dagelijkse wijzigingen worden bijgehouden in het zogenoemde beheerregister. Als het weer tijd is voor een leggeractualisatie, worden alle wijzigingen die in het beheerregister zijn bijgehouden, overgeheveld naar de legger waarna de formele leggerprocedure start.

Minder regels en meer eigen verantwoordelijkheid

Vanuit de samenleving bestaat de wens om meer over te laten aan de verantwoordelijkheid van inwoners en bedrijven en, waar dat mogelijk is, regels te schrappen. Inzet bij de actualisatie van de legger-oppervlaktewateren is dan ook om het dereguleringsprincipe verder door te voeren waarbij we uitgaan van vertrouwen in en verantwoordelijkheid en flexibiliteit van onze omgeving. Alleen die regels worden toegepast die noodzakelijk zijn om bovenstaande doelstellingen te garanderen.

1.2 Leeswijzer

In hoofdstuk 1 zijn de achtergronden beschreven die Rijnland hanteert bij het opstellen van de legger-oppervlaktewateren. De voorwaarden die Rijnland stelt aan het vastleggen van de oppervlaktewateren zijn beschreven in hoofdstuk 2, die zijn de zogenoemde leggerbepalingen. In de daaropvolgende hoofdstukken is uitgewerkt hoe Rijnland samen met de omgeving er voor zorgt dat alle oppervlaktewateren aan de vereiste afmetingen voldoen. Daarbij wordt onderscheid gemaakt naar:

- Hoe Rijnland het eigen onderhoud uitvoert.
- Hoe Rijnland stimuleert dat het onderhoud ook door derden goed wordt uitgevoerd.
- En de wijze waarop Rijnland hier toezicht houdt.

In de bijlage 3 is uitgewerkt op welke wijze de aanbevelingen van de Rijnlandse Rekenkamercommissie over het baggerprogramma, en daarmee ook de legger, zijn verwerkt.

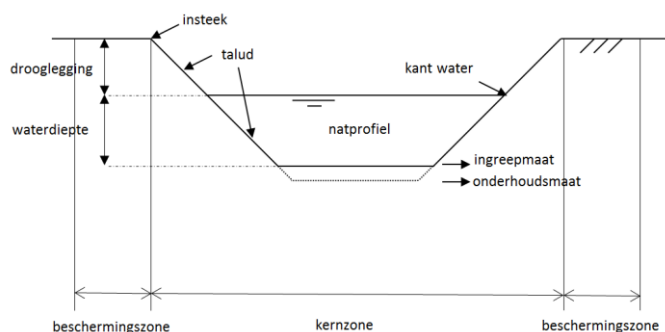
2. Legger bepalingen oppervlaktewateren

2.1 Inleiding

In dit hoofdstuk zijn artikelsgewijs de voorwaarden opgenomen waar de oppervlaktewateren aan moeten voldoen. Het gaat daarbij om:

- De ligging van de oppervlaktewateren en de vereiste afmetingen.
- Wie verantwoordelijk is voor het onderhoud.
- Wat deze onderhoudsplicht inhoudt.

In onderstaande figuur is schematisch de dwarsdoorsnede van een oppervlaktewater weergegeven. De diverse termen zijn in bijlage 1 nader toegelicht.

2.2 Leggerbepalingen

Artikel 1: Categorieën oppervlaktewateren

De in de legger vastgelegde wateren zijn alle oppervlaktewateren die dienen voor de afvoer en/of aanvoer en/of berging van water; deze worden in het Reglement in artikel 2 naar functie onderscheiden in:

Categorie	Lengte	Toelichting
Primair	Circa 2.300 kilometer	Oppervlaktewateren met een belangrijke functie (een regionaal belang) in de wateraan- en afvoer en/of waterberging en/of voor de instandhouding van de waterkering
Overig	Circa 10.800 kilometer	Oppervlaktewateren met een voornamelijk lokale transportfunctie en/of welke een zekere drooglegging (ontwatering) dienen te geven

Toelichting, artikel 1

Welke oppervlaktewateren worden in de legger opgenomen?

Zoals in hoofdstuk 1 is aangegeven is Rijnland verantwoordelijk voor het waterbeheer in een gebied dat globaal ligt in de vierhoek: Amsterdam - IJmuiden - Wassenaar - Gouda. Één van de taken is het zorgen voor het afvoeren van het wateroverschot in natte perioden en het aanvoeren van water in droge perioden. Om deze taak goed uit te kunnen voeren heeft Rijnland 375 gemalen en circa 13.000 kilometer aan oppervlaktewateren in beheer. Gezien de belangen die met goed peilbeheer samenhangen, is het essentieel dat er voldoende oppervlaktewater aanwezig is. Elke vierkante meter oppervlaktewater is daarbij nodig. We investeren daarbij fors om de capaciteit waar mogelijk uit te breiden en voeren een streng beleid ten aanzien van dempingen. Hiervoor is het noodzakelijk dat we een goed overzicht hebben waar alle oppervlaktewateren liggen. Dit overzicht wordt vastgelegd in de legger. In de periode 2007 - 2009 hebben we

gewerkt aan een nieuwe legger voor de oppervlaktewateren. Dit was een grootschalige operatie waarbij in principe alle - met elkaar in verbinding staande - oppervlaktewateren op basis van nauwkeurige luchtfoto's zijn vastgelegd in de legger-oppervlaktewateren. Van het kleinste slootje tot en met het grootste meer, inclusief een aantal in de zomer droog vallende sloten.

Waterpartijen die niet in directe verbinding staan met de rest van het watersysteem zijn niet van belang voor het watersysteem. Ze zijn dan ook niet in de legger opgenomen. Waar dit toch het geval is, worden deze na melding aan Rijnland uit de legger gehaald. In die gevallen waar er discussie is of een waterpartij nu wel of niet tot de legger behoort, bepaalt Rijnland in overleg met de belanghebbenden wat in voorkomende gevallen de beste oplossing is. (*privevijvers, regenwaterbassins en dergelijke).*

Artikel 2: Werkingsgebied legger-oppervlaktewateren

In de legger-oppervlaktewateren zijn de volgende zoneringen vastgelegd:

Zone	Breedte	Toelichting
Kernzone	breedte is locatie afhankelijk.	Centrale gedeelte van een oppervlaktewater, van insteek tot insteek
Beschermingszone	• Primaire-oppervlaktewateren 5 m breed • overige-oppervlaktewateren 2 m breed,	De afmetingen van de beschermingszone zijn gebaseerd op de ruimte die noodzakelijk is voor het uitvoeren van onderhoud en/of inspectie.

Toelichting, artikel 2

Gemiddelde breedte

De in de legger weergegeven breedte is geen 'vereiste breedtemaat of een ontwerp parameter, maar 'slechts' een weergave van de gemiddelde breedte voor dat traject. In de praktijk varieert de breedte van een oppervlaktewater altijd. Bij een groot aantal oppervlaktewateren is deze variatie beperkt, slechts enkele decimeters, maar er zijn oppervlaktewateren waar de variatie groot kan zijn. Voor de werkelijke breedte van een oppervlaktewater op een bepaalde locatie wordt verwezen naar de leggerkaart.

Artikel 3: Onderhoudsplichtigen

Welke persoon of instantie (gedeeltelijk) onderhoudsplichtig is van de kernzone van een oppervlaktewater is vastgelegd in de legger. Bij de toedeling van de onderhoudsplichtigen zijn onderstaande regels toegepast.

Categorie	Onderhoudsverdeling kernzone	
	Natprofiel	Taluds
Primair	Rijnland	Aangeland*
Overig - stedelijk gebied	Kadastrale eigenaren	Aangeland*
Overig - meren	Kadastrale eigenaren	Aangeland*
Overig - boezem	Kadastrale eigenaren	Aangeland*
Overig - polder	Aangeland*	Aangeland*

**Ieder voor de halve breedte en naar de lengte van zijn recht*

Toelichting, artikel 3

Natprofiel, primaire oppervlaktewateren

Uitgangspunt voor de toewijzing van de onderhoudsplicht is dat diegene die het meeste belang heeft bij het onderhoud, verantwoordelijk is voor het onderhoud. Op basis van het Reglement is Rijnland verantwoordelijk voor het onderhoud van het natprofiel van primaire oppervlaktewateren. Achterliggende reden is het algemene zwaarwegende maatschappelijke belang van deze categorie oppervlaktewateren.

Er zijn situaties, zoals op het terrein van de luchthaven Schiphol of langs (spoor)wegen, waar Rijnland het

onderhoud aan primaire oppervlaktewateren zelf niet goed kan uitvoeren. In die gevallen worden met betreffende beheerders maatwerkafspraken gemaakt welke in het beheerregister worden vastgelegd. Uitgangspunts hierbij is dat Rijnland verantwoordelijk blijft voor het onderhoud, maar het onderhoud via een overeenkomst door een derde partij laat uitvoeren.

Overige oppervlaktewateren

De aangelanden/kadastrale eigenaren van overige oppervlaktewateren zijn verantwoordelijk voor het onderhoud van het natprofiel. Zij hebben in principe het meeste baat bij het goed functioneren van het oppervlaktewater en dus met goed onderhoud. Tevens geldt dat elk jaar een efficiënte onderhoudsslag plaatsvindt door enerzijds de eigen inzet van middelen, arbeid en afzet op de kant en anderzijds de druk van een effectieve schouw.

Dat er een verschil in onderhoudsplicht is tussen de boezem (de kadastrale eigenaren) en de polders (aangelanden) is historisch zo gegroeid. Dit wijzigen heeft verschillende consequenties: belangrijkste is dat er met duizenden onderhoudsplichtigen afspraken moeten worden gemaakt over wisseling/overdracht van taken. Aangezien de noodzaak van wijzigen niet groot is, is bij de leggerwijziging in 2009 uit praktische overwegingen besloten dit verschil te handhaven.

Wel is bij de leggerwijziging in 2009 besloten dat alle overige oppervlaktewateren in stedelijk gebied (dus ook in polders) in onderhoud komen bij de kadastrale eigenaren. Het principe dat aangelanden in stedelijk gebied direct baat hebben bij goed onderhoud gaat hier immers minder op, zeker voor huiseigenaren langs grote waterpartijen zoals singels etc. In feite hebben in stedelijk gebied alle bewoners belang bij goed onderhoud van de stedelijke oppervlaktewateren. Daar komt nog bij dat in stedelijk gebied particulieren vaak niet (goed) in staat zijn onderhoud aan oppervlaktewateren uit te voeren.

Taluds

De aangelanden zijn aangewezen als onderhoudsplichtige van de taluds. Reden hiervoor is dat de aangeland het meeste baat heeft bij een goed onderhouden talud.

Veel taluds hebben een oeververdediging: houtenbeschoeiing, stalen damwand, gemetselde kademuur en dergelijke. De redenen dat deze oeververdedigingen zijn geplaatst zijn divers: waterstaatkundig, vaarwegbeheer, wegbeheer en dergelijke. In de legger kunstwerken wordt vastgelegd wie onderhoudsplichtige is van de oeververdedigingen.

Overige oppervlaktewateren die door Rijnland worden onderhouden

In een aantal gevallen is Rijnland verantwoordelijk voor het onderhoud van overige-oppervlaktewateren:

- **Overname stedelijke wateren:** Rijnland heeft sinds 2002 de intentie om het onderhoud van de stedelijke wateren over te nemen van betreffende gemeenten en particulieren. Hiertoe is een overname traject opgestart. Inmiddels heeft Rijnland met diverse gemeenten afspraken gemaakt, te weten: Alpen aan den Rijn, Zoetermeer, Haarlemmermeer en Haarlem. Deze afspraken zijn verwerkt in de legger.
- **Op basis van oude leggers:** In de oude leggers van de voormalige waterschappen was Rijnland (en haar voorgangers) in een aantal gevallen aangewezen als onderhoudsplichtige van overige-oppervlaktewateren. Deze onderhoudsverplichtingen zijn één op één overgenomen in de nieuwe legger. In principe heeft Rijnland in betreffende wateren geen belang en zal de onderhoudsplicht worden overgedragen aan de betreffende kadastrale eigenaren/aangelanden. Dit geldt ook voor de kadastrale percelen die niet meer functioneel in gebruik zijn (zie het onderstaande punt).
- **Rijnland is kadastrale eigenaar of aangeland:** Indien Rijnland zelf aangeland of kadastrale eigenaar is van een overige-oppervlaktewater, is Rijnland dus ook verantwoordelijk voor (een deel) van het onderhoud.
- **Molens in beheer van Rijnlandse molenstichting:** Met de Rijnlandse Molenstichting zijn afspraken gemaakt over het onderhoud van polderwateren die in verbinding staan met de molens die de stichting beheert.

Artikel 4: Onderhoudsverplichtingen

De onderhoudsplicht met betrekking tot de kernzones van de oppervlaktewateren omvat:

1. Gewoon onderhoud natprofiel

De onderhoudsplichtigen dragen zorg voor een goede staat van het natprofiel van de oppervlaktewateren door:

- het verwijderen van overmatige plantengroei, voorwerpen, materialen en stoffen die de af- en/of aanvoer en/of berging van water hinderen.
- het vóór door het bestuur aangekondigde schouwdata, schonen van oppervlaktewateren door het maaien en verwijderen van begroeiingen anders dan die dienen tot verdediging van de taluds.
- In aanvulling op het gestelde in lid a en b. geldt dat in oppervlaktewateren langs de oeverlijn vegetatie mag blijven staan conform het bepaalde in onderstaande tabel.

Categorie	Breedte oppervlaktewater op de waterlijn	Toelaatbare begroeiing
Overig	< 2 meter	Begroeiing in het natprofiel niet toegestaan
Overig	≥ 2 meter en <6 meter	Begroeiing aan elke oever over 1/10 van de breedte van het oppervlaktewater toegestaan;
Overig	≥ 6 meter	Begroeiing aan elke oever over 1/5 van de breedte van het oppervlaktewater toegestaan, met een maximum van 6 meter;

2. Buitengewoon onderhoud natprofiel

- De onderhoudsplichtigen van oppervlaktewateren zijn verplicht deze in stand te houden naar vorm, richting en constructie. Hierbij gelden de volgende randvoorwaarden:

Categorie	Vereist profiel tov. schouwpeil	Maximale toegestane dikte van de baggerlaag
primair	Het vereiste minimale profiel is per oppervlaktewater in de legger weergegeven.	De in de legger weergegeven diepte is de ingreepmaat. De onderhoudsmaat ligt daar maximaal 0,20 m onder.
Overig – stedelijk	Onderhoudsdiepte: 1 meter. Taluds 1:3*. Indien de vaste bodem hoger ligt, dan nooit dieper dan de vaste bodem.	Maximaal 1/3 van de onderhoudsdiepte
Overig - landelijk	Onderhoudsdiepte: 0,5 meter. Taluds 1:3*. Indien de vaste bodem hoger ligt, dan nooit dieper dan de vaste bodem.	Maximaal 1/3 van de onderhoudsdiepte

**De vaste bodem mag niet worden verwijderd. Betreffende dieptematen gelden alleen indien de grondslag en de breedte dit toelaten, anders is een afwijkend profiel toegestaan, zie toelichting.*

- Na beoordeling door Rijnland kan als gevolg van lokale omstandigheden (bijvoorbeeld loopzand, onstabiele waterbodems en dergelijke) afgeweken worden van de hierboven weergegeven afmetingen. Als dit het geval is, wordt dat in de legger vastgelegd.

3. Onderhoud taluds

De onderhoudsplichtigen dragen zorg voor een goede staat van de taluds door het behoorlijk in stand houden van de taluds, alsmede de daartoe behorende verdedigingswerken, voor zover dat nodig is om te voorkomen dat door inzakking de af- en/of aanvoer van water wordt gehinderd, dan wel dat aangelegde onderhoudsstroken en/of afrasteringen door inzakking worden bedreigd. Deze zorg omvat ook het maaien van het bovenwater gelegen talud.

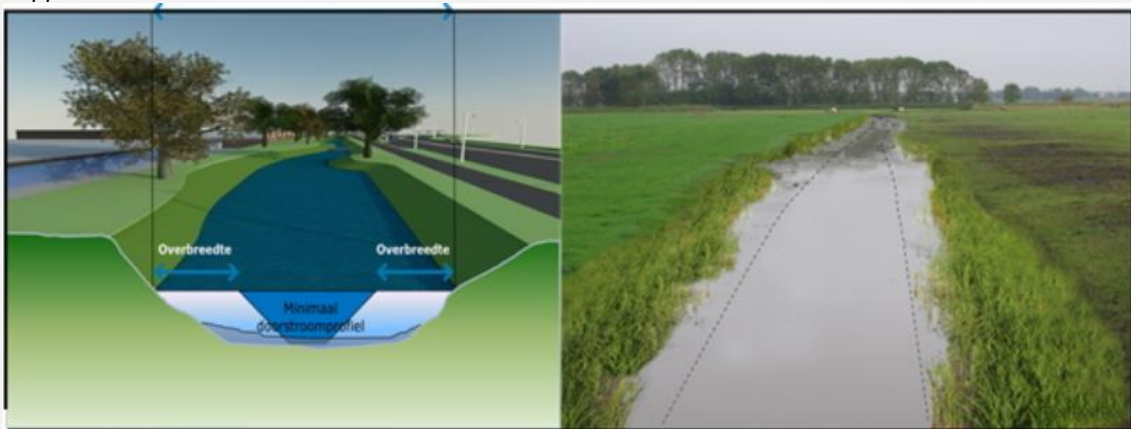
Toelichting, artikel 4

Ruimte voor begroeide oevers

Voor een goed waterbeheer is het van belang dat oppervlaktewateren goed worden onderhouden. In natte perioden moet het overtollige water naar de gemalen kunnen stromen om het water weg te pompen en in droge tijden moet water juist worden aangevoerd. Dit betekent niet dat alle vegetatie in de oppervlaktewateren moeten worden verwijderd. In tegendeel zelfs. Groene, begroeide oevers bieden ruimte aan veel soorten planten, insecten en vissen. Daarnaast levert een begroeide oever een natuurlijke bescherming tegen afkalving en uitspoeling van voedingsstoffen van het land naar het water.

Veel oppervlaktewateren zijn breder dan voor de aan- en afvoer strikt noodzakelijk. Dit betekent dat er ruimte aanwezig is om begroeiing te laten staan. Daarbij geldt wel dat er geen sprake mag zijn van verlanding. In de legger wordt hier als volgt mee om gegaan:

- In primaire oppervlaktewateren wordt de vegetatie gemaaid conform de onderhoudsprofielen zoals ze worden vastgelegd per oppervlaktewater.
- Voor overige wateren is de toelaatbare begroeiing in artikel 4c bepaald per breedteklasse van het oppervlaktewater.

- **Maatwerk:** Als onderhoudsplichtigen dat wensen, kan er onder voorwaarden een afwijkend onderhoudsregime worden gevoerd. Samen met de aanvrager beoordeelt Rijnland welk soort onderhoud en/of profiel gewenst is en of dit qua andere functies, zoals de aan- en afvoer, ook mogelijk is. De afspraken hierover worden vastgelegd in een onderhoudsplan en middels een aparte zonering vastgelegd op de leggerkaart.

Leggerafmetingen

In artikel 4.2 zijn de vereiste afmetingen opgenomen. Deze zijn gebaseerd op:

- De waterkwantiteit: de voor de wateraan- en afvoer en het bergend vermogen vereiste afmetingen.
- De waterkwaliteit: de vanuit de waterkwaliteit en de ecologie vereiste afmetingen.
- De praktijk: het vanuit de praktijk haalbare profiel.

Voor de primaire oppervlaktewateren is per oppervlaktewater rekenkundig bepaald wat de vereiste afmetingen zijn. Daarbij is – ten behoeve van de (ecologische)waterkwaliteit – een minimale waterdiepte van 1,0 meter gehanteerd. Een diepte van tenminste 1,0 meter biedt de randvoorwaarden voor een gezonde zuurstofhuishouding, dieper water warmt minder snel op dan ondiep water. Het voorkomt zuurstofloosheid, overmatige kroosbedekking en vissterfte, zowel in de zomer als de winter. In brede, diepe wateren met een flauw talud is ruimte voor alle groepen water- en oeverplanten. Dit vormt de basis voor een gezond ecosysteem.

In de overige-oppervlaktewateren zijn de eisen die de (ecologische) waterkwaliteit stelt aan het natteprofiel 'zwaarder' dan de waterkwantiteitseisen. Dit betekent dat er geen aan- en afvoerberekeningen nodig zijn om de profielen van de overige-oppervlaktewateren te bepalen. Ten behoeve van de algemene waterkwaliteit en

ecologie wordt gestreefd naar een waterdiepte van minimaal 0,5 in landelijk en 1,0 m in stedelijk gebied. Dit zorgt voor een goede zuurstofhuishouding en randvoorwaarden voor een gezond ecosysteem. Ondiepere wateren warmen snel op waardoor kroos en alg overmatig kan groeien en vissterfte kan optreden. In ondiepe wateren groeien oeverplanten over de gehele slootbreedte en is er minder diversiteit dan in diepere sloten. Voor de algemene waterkwaliteit is het daarnaast van belang dat de dikte van de baggerlaag niet te groot wordt, vandaar de 1/3 eis.

Zowel voor de primaire als de overige oppervlaktewateren geldt dat er in principe nooit dieper gebaggerd dan de vaste bodem! Dit in verband met mogelijk instabiliteit van de ondergrond en de oevers.

Overige eisen die aan de waterdiepte worden gesteld, bijvoorbeeld voor het vaarwegbeheer, zijn niet in de legger maar in het beheerregister weergegeven.

Bij smalle oppervlaktewateren dienen de volgende afwijkende maten te worden toegepast.

Categorie		Breedte op de waterlijn in meters	Waterdiepte in meters	Minimaal talud	Bodembreedte in meters
Primair en overig - stedelijk	Overig landelijk	< 1,0	0,15	1:1	Variabel
		1,0 – 1,5	0,25	1:1	> 0,5
		1,5 – 2,0	0,25	1:2	> 0,5
		2,0 – 2,5	0,35	1:2	> 0,5
		2,5 – 3,5	0,5	1:2	> 0,5
		3,5 – 5,0	0,5	1:3	> 0,5
	X	5,0 – 6,5	0,75	1:3	> 0,5
	X	> 6,5	1,0	1:3	> 0,5

Bij waterbodemonreinigingen geldt dat alles onder de onderhoudsmaat aangemerkt wordt als waterbodemsanering.

Bepaling vaste bodem

In het STOWA rapport 'inventarisatie meetmethoden voor het bepalen van baggervolumes' is beschreven op welke wijze de (hoogte)ligging van de sliblaag en de vaste bodem moeten worden bepaald.

(Buiten)gewoon onderhoud versus onderhoud taluds

Doel van artikelen 4.1 en 4.2 is om de aan- en afvoerfunctie van oppervlaktewateren te kunnen blijven garanderen door bagger en begroeiing in het natprofiel te verwijderen. Indien een oever steiler is dan volgens de legger noodzakelijk, is de onderhoudsplichtige van het natprofiel op basis van artikel 4.2 niet verplicht het te steile/onstabiele talud weer minder steil cq. stabiel te maken. Die verplichting ligt op grond van artikel 4.3 bij de aangeland.

Wat valt niet onder de onderhoudsplicht?

De volgende zaken vallen niet onder de onderhoudsplicht:

- **Verwijderen van welvaartsvuil uit het water:** dit is een verantwoordelijkheid van de gemeente of, indien de veroorzaker duidelijk aanwijsbaar is, de veroorzaker.
- **Verwijderen kadavers en dode vis uit het water:** dit is in belang van de volksgezondheid. Voor het verwijderen van kadavers en dode vis uit het water is vanuit de regelgeving geen duidelijke verantwoordelijke organisatie aan te wijzen. Met de gemeenten worden hierover nadere afspraken gemaakt. Het vervolgens afvoeren is op basis van de Wet Dieren een verantwoordelijkheid van de gemeente. Het voorstel is dat Rijnland de vissen uit het water haalt en zorgt dat ze worden afgevoerd. De kosten achteraf verrekenen met de gemeente. Doel is dat dode dieren zo snel mogelijk uit het water zijn om problemen met waterkwaliteit, botulisme en volksgezondheid te voorkomen. Het streven is om het integraal te doen. Rekening houdend met de maatschappelijke kosten.
- **Verwijderen van wrakken uit het water:** Op basis van de Wrakkenwet kan de beheerder van een oppervlaktewater wrakken uit het water verwijderen indien de taken van de beheerder worden gehinderd.

Artikel 5: Overgangsbepalingen, inwerkingtreding en citeertitel

1. Alle hiervoor genoemde artikelen zijn ook van toepassing op oppervlaktewateren die nog niet in de legger zijn vastgelegd. Daarbij geldt dat betreffende oppervlaktewateren door de onderhoudsplichtigen in stand moeten worden gehouden: overeenkomstig de voorwaarden zoals vermeld in de verleende ontheffing of, indien geen ontheffing voorhanden is, de oorspronkelijke richting, vorm, afmeting en constructie.
2. De overige-boezem-oppervlaktewateren in onderhoud van particulieren die als zodanig in de legger zijn opgenomen, worden en zijn vanaf 2004 eenmalig door en op kosten van Rijnland op de voorgeschreven afmetingen gebracht en dienen vervolgens door de onderhoudsplichtigen op die afmetingen te worden gehouden.
3. Deze legger treedt in werking met ingang van de eerste dag na de datum van bekendmaking. Op die datum wordt de tot dan toe geldende legger-oppervlaktewateren ingetrokken.
4. Deze legger wordt aangehaald als: Legger-oppervlaktewateren.

3. Hoe voert Rijnland het eigen onderhoud aan de primaire oppervlaktewateren uit

3.1 Inleiding

Rijnland is verantwoordelijk voor het onderhoud van de primaire oppervlaktewateren en een deel van de overige oppervlaktewateren. In dit hoofdstuk is beschreven op welke wijze Rijnland dit onderhoud uitvoert en welke uitgangspunten daarbij worden gebruikt.

Goed onderhoud is noodzakelijk om enerzijds de aan- en afvoerfunctie van de oppervlaktewateren te kunnen blijven garanderen en anderzijds de ecologische waterkwaliteit te kunnen ontwikkelen. Deze soms tegenstrijdige belangen vergen een adequaat onderhoudsprogramma.

3.2 Uitvoering dagelijks onderhoud

Het dagelijks onderhoud is gericht op het verwijderen van teveel aan (water)planten, zonder dat daarbij de ecologie te veel wordt verstoord en bij voorkeur verder kan worden ontwikkeld.

We voeren het onderhoud aan de oppervlaktewateren ecologisch uit. De doelstelling en de uitgangspunten voor het onderhoud aan de oppervlaktewateren zijn vastgelegd in een maaiplan en komen op het volgende neer: We beperken de verstoring van flora en fauna zoveel mogelijk en we zorgen dat de sloten na het onderhoud de randvoorwaarden voor de ecologische ontwikkeling bieden. Dit doen we door:

- Zo laat mogelijk in het jaar te starten met uitvoering van onderhoud.
- Het onderhoud met een zo laag mogelijke frequentie per jaar uit te voeren en
- Per maaibeurt zoveel mogelijk vegetatie aan de randen van de oppervlaktewateren te laten staan.

Op deze manier wordt tevens invulling gegeven aan de zorgplicht die voortvloeit uit de Flora- en faunawet (per 1 januari 2017 opgenomen in de nieuwe natuurbeschermingswet).

De onderhoudsconcepten in het maaiplan worden in 2017 geactualiseerd waarbij rekening wordt gehouden met het benodigde berekende hydraulisch profiel van de watergang op basis van waterkwantiteits- en waterkwaliteitseisen.

3.3 Uitvoering baggeren

Aan deze paragraaf wordt nog gewerkt. Kort wordt inzichtelijk gemaakt wat Rijnland allemaal doet op baggergebied en welke opgaven er voor de komende jaren zijn (per categorie primair/overig/landelijk/stedelijk etc). Waar staan we nu (inhaalslag) en waar moeten we heen (naar een regulier baggerprogramma). Inclusief het op (kosten)effectieve wijze uitvoeren van het baggerprogramma. Daarbij aandacht voor innovaties en de adviezen voor de Rekenkamercommissie over doelmatigheid.

4. Hoe zorgen we er samen met de omgeving voor dat de overige oppervlaktewateren goed worden onderhouden

4.1 Inleiding

In het beheergebied van Rijnland ligt een uitgebreid netwerk van overige-oppervlaktewateren. Deze wateren hebben voornamelijk een lokaal (één of meerdere perceeleigenaren) belang: ze zorgen voor de ont- en afwatering van de percelen. Het onderhoud van deze wateren ligt bij de aangelanden (in de polders) en de kadastrale eigenaren (in boezemland en stedelijk gebied in de polders).

Ook voor deze wateren geldt dat het uitvoeren van goed onderhoud essentieel is om het functioneren van deze wateren te borgen. Rijnland ziet er op toe dat dit onderhoud goed wordt uitgevoerd. Daarbij zet Rijnland de volgende instrumenten in:

- Omgevingsgericht werken.
- Schouw (toezicht en handhaving).

4.2 Omgevings- en doelgericht

Rijnland zet in op het maken van maatwerkafspraken over het beheer en onderhoud van de overige-oppervlaktewateren met natuurbeheerders, agrariërs en gemeenten. Dit geeft belanghebbenden meer speelruimte die past bij de eigen bedrijfsvoering en/of natuurdoelstellingen. Daarbij wordt onderscheid gemaakt naar:

- Stedelijk gebied: afspraken met gemeenten over overname onderhoud stedelijk water.
- Landelijke gebied: inzet blauwe - en/of vergelijkbare diensten.
- Natuur- en recreatiegebieden: afspraken met terreinbeheerders.
- Natuurvriendelijke oevers: afspraken met gemeenten over het beheer.

Samen met gemeenten voeren we het onderhoud in gemeentelijke wateren uit

Sinds 2006 heeft Rijnland de ambitie om het onderhoud van het 'overige' stedelijke water over te nemen. Achtergrond van deze ambitie is dat inwoners in stedelijk gebied zelf niet goed het noodzakelijk onderhoud aan de oppervlaktewateren kunnen uitvoeren. Door het overnemen van dit onderhoud beoogt Rijnland optimalisatie van het onderhoud tegen de laagst mogelijke kosten. Inmiddels is van een aantal gemeente het onderhoud overgenomen: Aalsmeer, Alphen aan den Rijn, Haarlem, Haarlemmermeer, Lisse, Ter Aar en Zoetermeer.. De kosten hiervan worden voor de helft gedragen door de betreffende gemeenten. In WBP5 is aangegeven dat we deze afspraken gaan evaluaeren voordat we verder gaan met dit overname traject. Deze evaluatie wordt in 2017 uitgevoerd.

Daarnaast wordt verkend of het mogelijk is om met gemeenten integrale onderhoudsplannen te maken. Het idee is dat door het samen uitvoeren, de gezamenlijke doelen tegen de laagste maatschappelijke kosten kunnen worden gerealiseerd. Met de gemeente Haarlemmermeer loopt daarvoor een proefproject. Na evaluatie van dit proefproject zal worden beoordeeld of verdere uitrol doelmatig is.

Inzet blauwe diensten

Agrariërs en andere grondgebruikers zijn verantwoordelijk voor het reguliere onderhoud van sloten. Door dit onderhoud op een andere manier uit te voeren, kunnen zij een effectieve bijdrage leveren aan de verbetering van de waterkwaliteit en ecologie in polderwateren. Voorbeelden zijn het natuurvriendelijk beheren van oevers, het ecologisch verantwoord baggeren en schonen van sloten en het niet bemesten en bespuiten van akkerranden. Dit worden 'blauwe diensten' genoemd. Europese fondsen betalen de agrariërs een vergoeding voor extra kosten die zij maken bij het uitvoeren van een blauwe dienst, met een cofinanciering van Rijnland.

Na een voortraject met meerder pilots zijn vanaf 2016 drie gebiedscollectieven actief met het laten uitvoeren van blauwe diensten door agrariërs. Met deze drie collectieven bereiken we vrijwel het hele werkgebied van Rijnland. De collectieven zijn verantwoordelijk voor de coördinatie en het toezicht van de uitvoering van de blauwe diensten. De contracten met de agrariërs lopen tot 2021. Rijnland en de collectieven evalueren jaarlijks om de ontwikkelingen en mogelijke aanpassingen en aanvullingen te bespreken. De evaluatie van de totale

aanpak is gepland in 2020. Op basis van deze evaluatie zal worden beslist of het doelmatig is om de aanpak in de vorm van blauwe diensten voort te zetten.

In 2016 is omvang voor de Rijnlandse bijdrage voor blauwe diensten € 50.000,- per jaar terwijl we met een omvang van € 180.000,- rekening gehouden hadden. In totaal doen in 2016 60 agrariërs aan mee. Voor 2017 zijn we op weg naar een verdubbeling van het budget richting de € 100.000,-. Van groot belang voor een inzet op het vervolg is de evaluatie ronde met de individuele collectieven en Rijnland in december 2016. Hierbij gaan we per collectief evalueren wat goed en wat fout ging en wat binnen (en als het nodig is buiten) de kaders van de afspraken te verbeteren is. Ook kijken we daarbij hoe Rijnland en de collectieven voor de gebiedsoffertes van 2018 de opschaling van blauwe diensten verder kunnen organiseren.

Aandachtspunten:

- De beperkte kennis bij waterschappen van het Agrarisch Natuur- en Landschaps (ANL) stelsel voor aanpassingen en vernieuwing van blauwe diensten.
- De grote administratieve druk bij de collectieven met de daaraan gekoppelde controle van de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO) / de Nederlandse Voedsel en Warenautoriteit kan als een boemerang op de huidige motivatie van de deelnemers en de collectieven gaan werken. Hier heeft Rijnland weinig invloed op.
- Hoe krijgen wij snel vanuit Rijnland een effectief antwoord op de vraag van de collectieven in welke polders Rijnland prioriteiten stelt met betrekking tot welke blauwe diensten? Er is afstemming met onder andere het project vaststellen doelen overig water.
- Hoe monitoren we het geheel. Een inhoudelijk monitoring is ingewikkeld en in verhouding met de uitgaven al snel te kostbaar. Mogelijk moet er gekozen worden voor een goede omgeving- en procesmonitoring. Hier is afstemming over zowel intern als met de collega waterschappen Waternet en Stichtse Rijnlanden.
- Hoe communiceren zowel Rijnland als de collectieven op een effectieve manier over blauwe diensten zowel naar nieuwe deelnemers als naar de omgeving? Vanaf begin november 2016 beschikken we over een communicatieadviseur die hieraan een bijdrage gaat leveren.

4.3 Integrale schouw & diepte schouw

In de legger zijn de gegevens vastgelegd waaraan de oppervlaktewateren moeten voldoen. Via een schouw controleert Rijnland periodiek in overige oppervlaktewateren of de onderhoudsplichtigen aan de vastgelegde onderhoudsverplichtingen voldoen. De huidige jaarlijkse schouw is alleen gericht op het visueel controleren of in overige oppervlaktewateren overmatige plantengroei is verwijderd. Er wordt dus nog geen diepteschouw uitgevoerd.

Aandachtspunt bij een diepteschouw is het opbouwen van een goede samenwerking met de omgeving en het voorkomen van onnodige administratieve lasten. Een tweetal pilots die we voor de diepteschouw hebben uitgevoerd en ervaringen van omliggende waterschappen, leerden ons dat de administratieve en organisatorische last (metingen, controles, aanschrijvingen) zeer hoog is en niet persé leidt tot de gewenste doelstellingen en resultaten. Een pragmatische aanpak is dan ook een vereiste. Daarnaast zijn innovatieve technieken in ontwikkeling die binnen een aantal jaren mogelijk leiden tot veel sneller inzicht of oppervlaktewateren al dan niet aan de vereiste afmetingen voldoen.

Het onderwerp diepteschouw wordt verder uitgewerkt in het Rijnland breed Naleving UitvoeringsProgramma (NUP) 2018. Hieronder de eerste denklijnen:

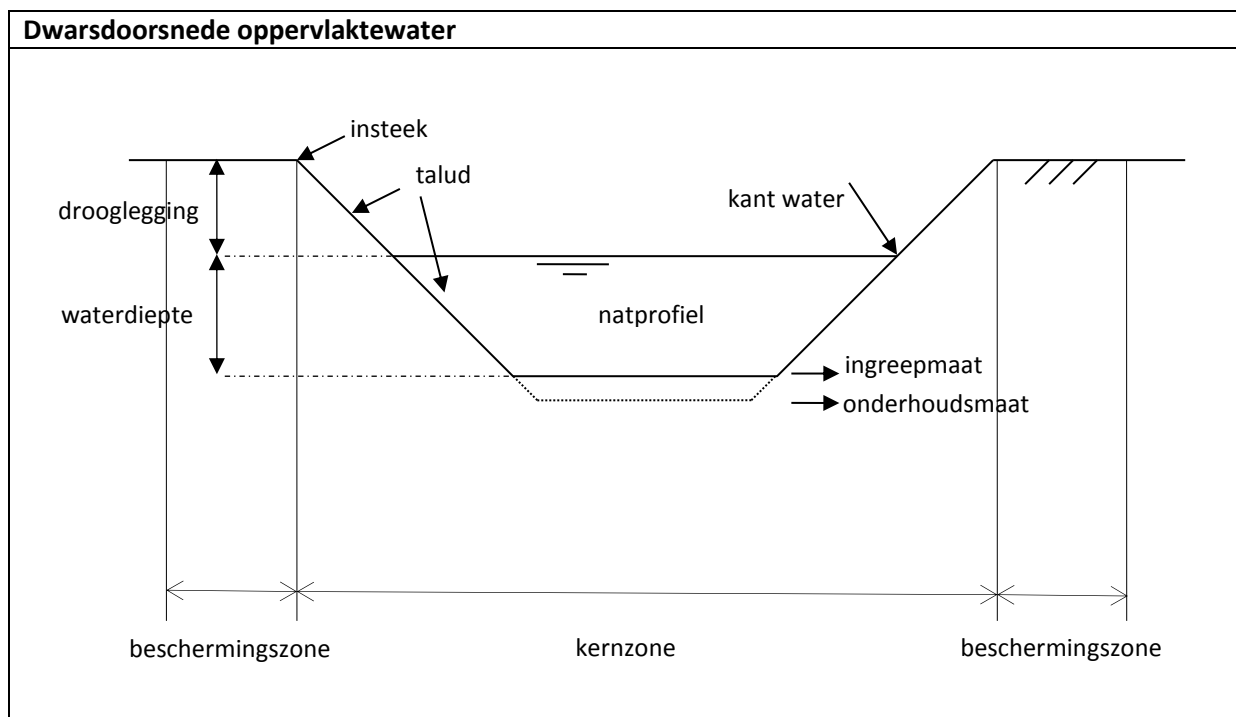
- Vanaf 2018 willen we gaan toewerken naar een integrale schouw. Gezien bovenstaande aandachtspunten en de impact voor de organisatie, willen we dat gefaseerd gaan doen. Dat wil zeggen dat vanaf 2018 tijdens de schouw visueel, bij stagnatie van de aan- en/of afvoerfunctie, op waterdiepte wordt gecontroleerd. Indien van toepassing wordt vervolgens de onderhoudsplichtige gewezen op het weer op diepte brengen van betreffend oppervlaktewater. 2018 is daarbij een leerjaar, waarbij ervaring wordt opgedaan met de nieuwe manier van schouwen. De daarop volgende jaren zal dit verder worden uitgerold.

Bijlage 1: Definities

In deze legger wordt verstaan onder:

- a. **Aangeland (aanliggend perceeleigenaar):** degene die krachtens eigendom, bezit of beperkt recht het genot hebben van aan de kernzone van oppervlaktewateren grenzende percelen. Conform de jurisprudentie is dat degene die binnen een halve meter van de insteek de perceeleigenaar is;
- b. **Beschermingszone:** aan een kernzone grenzende zone, waarin ter bescherming van de kernzone voorschriften en beperkingen kunnen gelden;
- c. **Drooglegging:** het hoogteverschil tussen de waterspiegel in een oppervlaktewater en het maaiveld.
- d. **Insteek:** de snijlijn van het schuine talud (oeverhelling) met het horizontaal gelegen maaiveld;
- e. **Ingreeppmaat:** de minimaal vereiste waterdiepte ten opzichte van schouwpeil. In de praktijk zal gebaggerd worden tot onder de ingreeppmaat om te voorkomen dat de minimale diepte (spoedig weer) wordt overschreden;
- f. **Kant water:** de grenslijn tussen water en oever bij het schouwpeil;
- g. **Legger:** staat van waterschapswerken, als bedoeld in artikel 5.1 van de Waterwet of in artikel 78 tweede lid van de Waterschapswet, waarin de ligging, vorm, afmetingen, constructie en onderhoudsplichtigen van de betrokken waterstaatswerken zijn aangegeven;
- h. **Kernzone:** de centrale gedeelten van oppervlaktewateren die als zodanig in de legger zijn aangegeven.
- i. **Maaiveld:** novenkant (hoogte) of oppervlak van het natuurlijk of aangelegd terrein;
- j. **Natuurvriendelijke oever:** door Rijnland als zodanig aangewezen oevers die ten behoeve van de ecologisch toestand en (natte) natuurwaarden zijn ingericht met een ondiepe 'natte' zone die oever- en watervegetatie de kans bieden zich te ontwikkelen;
- k. **Natprofiel:** het, ten opzichte van schouwpeil, onder de waterspiegel gelegen oppervlakte van de dwarsdoorsnede van een oppervlaktewater;
- l. **Oppervlaktewater(lichaam):** samenhangend geheel van vrij aan het aardoppervlak voorkomend water, met de daarin aanwezige stoffen, alsmede de bijbehorende bodem, oevers en, voor zover uitdrukkelijk aangewezen krachtens deze wet, drogere oevergebieden, alsmede flora en fauna. De term 'oppervlaktewaterlichaam' is de formele term uit de Waterwet. In deze legger wordt de verkorte term 'oppervlaktewater' gebruikt;
- m. **Overige-oppervlaktewateren:** oppervlaktewateren met een voornamelijk lokale transportfunctie en/of welke een zekere drooglegging (ontwatering) dienen te geven;
- n. **Primaire-oppervlaktewateren:** oppervlaktewateren met een belangrijke functie (een regionaal belang) in de wateraan- en afvoer en/of waterberging en/of voor de instandhouding van de waterkering;
- o. **Onderhoudsdiepte:** de maximale waterdiepte tot waar gebaggerd mag worden;
- p. **Onderhoudsplicht:** de aansprakelijkheid voor onderhoud van bij het waterschap in beheer zijnde objecten, zoals in de legger of in voorschriften bij ontheffingen is aangegeven;
- q. **Onderhoudsplichtigen:** natuurlijke personen of rechtspersonen die verantwoordelijk zijn voor het onderhoud van waterkeringen, wateren, oevers, werken of bergingsvoorzieningen voor water of regenwater;
- r. **Peilbesluit:** een door de waterbeheerder, op basis van integrale belangenafweging opgesteld besluit, waarin de streefpeilen voor het oppervlaktewatersysteem zijn vastgelegd. Het opstellen van peilbesluiten is een verplichting uit de Waterwet;
- s. **Schouwpeil:**
 - I. Het schouwpeil komt, in die gebieden waarvoor in het peilbesluit van dat gebied een winterpeil is vastgesteld, overeen met het winterpeil;
 - II. In gebieden waarvoor in het peilbesluit een flexibelpeil is opgenomen komt het schouwpeil overeen met het daarin genoemde peil. Als alleen de boven en onder grens zijn aangegeven komt het schouwpeil overeen met het gemiddelde van de boven en ondergrens. In die gebieden waar het schouwpeil mag uitzakken is het schouwpeil gelijk aan de ondergrens;
 - III. Voor die gebieden waarvoor geen peilbesluit is vastgesteld komt het schouwpeil overeen met het gewoonlijk door of vanwege het college, in dat gebied gehandhaafd peil in de winterperiode;
- t. **Stedelijk gebied:** dit vlak is opgebouwd op basis van de Basisregistratie topografie (TOP 10NL) en dan de soorten plaats, bewoond gebied en buurtschap. In bijlage XX is de kaart met daarop het stedelijk gebied weergegeven;

- u. **Talud:** glooiing, schuine, verhoogde kant van een berm, waterland, enz. Bij water de zijdelingse begrenzing tussen waterbodembodem en maaiveld, bij waterkeringen gelegen tussen de (min of meer) horizontale bovenzijde en de teen van het dijklichaam (helling tussen 1:1 en 1:10);
- v. **Waterdiepte:** verticale afstand tussen waterspiegel en bodem van een oppervlaktewater;
- w. **Waterstaatswerk:** oppervlaktewaterlichaam, bergingsgebied, waterkering of ondersteunend kunstwerk;
- x. **Waterspiegel / Waterlijn:** het grensvlak tussen water en lucht;
- y. **Watersysteem:** samenhangend geheel van een of meer oppervlaktewaterlichamen en grondwaterlichamen, met bijbehorende bergingsgebieden, waterkeringen en ondersteunende kunstwerken;
- z. **Welvaartsvuil:** vuil dat door toedoen van mensen in het water is geraakt, zoals, fietsen, piepschuim, winkelwagentjes etc. Plantenresten die vrij zijn gekomen door onderhoudswerkzaamheden (baggeren en maaien van het oppervlaktewater) vallen daar niet onder;
- aa. **Winterpeil:** het peil dat in het betreffende peilbesluit voor de winterperiode (globaal 1 september – 1 april) geldt of, bij het ontbreken ervan, in de praktijk wordt nagestreefd;
- bb. **Zomerpeil:** het peil dat in het betreffende peilbesluit voor de zomerperiode (globaal 1 april – 1 september) geldt of, bij het ontbreken ervan, in de praktijk wordt nagestreefd;

Bijlage 2: De wettelijke kaders van de legger

Rijnland is op grond van de volgende regelgeving verplicht tot het opstellen van een legger:

- Waterwet.
- Waterschapswet.
- Waterverordening Rijnland.

Waterwet, artikel 5.1

De beheerder draagt zorg voor de vaststelling van een legger, waarin is omschreven waaraan waterstaatswerken naar ligging, vorm, afmeting en constructie moeten voldoen. Van de legger maakt deel uit een overzichtskaart, waarop de ligging van waterstaatswerken en daaraan grenzende beschermingszones staat aangegeven.

Waterschapswet, artikel 78 lid 2

Tevens stelt het algemeen bestuur vast de legger waarin onderhoudsplichtigen of onderhoudsverplichtingen worden aangewezen.

Waterverordening Rijnland, artikel 4.1

De legger bedoeld in artikel 5.1 van de wet bevat, in aansluiting op het bepaalde in het eerste en tweede lid van dat artikel, in ieder geval:

- a. het lengteprofiel en de dwarsprofielen van de primaire en regionale waterkeringen, alsmede het profiel van vrije ruimte.
- b. de gemiddelde dwarsprofielen van de oppervlaktewaterlichamen en bergingsgebieden onder beheer van het waterschap.
- c. een omschrijving van de ondersteunende kunstwerken en de bijzondere constructies die deel uitmaken van de primaire en regionale waterkering onder beheer van het waterschap.
- d. een omschrijving van de ondersteunende kunstwerken en de bijzondere constructies die deel uitmaken van de oppervlaktewaterlichamen en bergingsgebieden onder beheer van het waterschap.

Bijlage 3: Aanbevelingen Rekenkamercommissie Rijnland

De Rekenkamercommissie heeft in 2013 - 2014 onderzoek verricht naar de doelmatigheid en doeltreffendheid van het baggerbeleid van Rijnland. De Rekenkamercommissie heeft vier aanbevelingen gedaan:

1. Maak per gebied met kosten-baten analyses voor de VV zichtbaar wat de toegevoegde waarde is van het instrument baggeren, gemeten in respectievelijk vermindering van het risico op wateroverlast, bijdrage aan het reguliere peilbeheer en verbetering van de waterkwaliteit.
2. Reken de wateren, die vallen onder de formele onderhoudsplicht van Rijnland, tot het assetmanagement.
3. Maak de diepteschouw tot een regulier handavingsinstrument bij het toezicht door Rijnland op de onderhoudsplicht van derden voor de overige wateren.
4. Voorzie de VV van controleerbare informatie over de realisatie van de doelen van het baggerprogramma en de uitkomsten van de handhaving bij de overige wateren, zowel jaarlijks als meerjarig.

Onderstaand is weergegeven hoe deze aanbevelingen zijn verwerkt in de geactualiseerde beleidskaders.

Aanbeveling 1: Effectiviteit baggeren volgens risicobenadering

Op basis van de aanbevelingen van de Rekenkamercommissie is berekend waar verdere optimalisering van de leggerprofielen mogelijk is. Hieruit blijkt dat in circa 65 kilometer (3% van het totaal) van de primaire oppervlaktewateren volstaan kan worden met een lagere waterdiepte dan nu in de legger staat vermeld. Dit scheelt circa 250.000 m³ bagger.

Uit het oogpunt van de waterkwaliteit daarentegen is het wenselijk dat circa 200 kilometer (9% van het totaal) een diepere waterdiepte krijgt dan nu in de legger is opgenomen. Het gaat daarbij om circa 200.000 m³ bagger.

Door beide correcties blijft de totale baggeropgave bijna gelijk, waardoor de aanpassingen kostenneutraal kunnen worden doorgevoerd.

Aanbeveling 2: Assetmanagement

Alle oppervlaktewateren waarvan de onderhoudsplicht bij Rijnland berust maken onderdeel uit van het Rijnlandse assetmanagement. Concreet betekent dit dat er een aparte assetwerkgroep is die alle baggerwerkzaamheden beoordeelt en prioriteert op doelmatigheid en kosteneffectiviteit. Dit wordt gedaan op basis van diverse criteria zoals: aanwezige baggerdikte, risico's voor de wateraan- en afvoer, waterkwaliteit, klachten uit de omgeving en dergelijke.

Aanbeveling 3: Handhaving op onderhoudsverplichtingen derden

Conform de aanbevelingen van de Rekenkamercommissie gaat de diepteschouw onderdeel uitmaken van het Rijnlandse handavingsbeleid. Voor wat betreft de opzet van de diepteschouw is gebruik gemaakt van de ervaringen van de twee Pilots die zijn uitgevoerd en de ervaringen van onze buurwaterschappen.

Zie paragraaf 4.3 waarin dit verder is uitgewerkt.

Aanbeveling 4: Informatievoorziening aan VV

Conform de aanbevelingen van de Rekenkamercommissie wordt over de voortgang en de effectiviteit van het baggerprogramma op eenduidige wijze gerapporteerd in de Burap, het jaarverslag en de effectmonitor. Daarbij wordt speciaal aandacht besteed aan het rapporteren over de verschillende doelen/onderdelen van het baggerprogramma. Het gaat daarbij onder andere om:

- Welke deel van het baggerprogramma heeft betrekking op het leggerdiepte brengen van het watersysteem.
- Welk deel van het baggerprogramma heeft betrekking op het eenmalig op diepte brengen van de overige boezemwateren.
- Welk deel heeft betrekking op het op diepte brengen van de overige oppervlaktewateren (als uitvloeisel van de overname van het onderhoud in stedelijke wateren).

Bijlage 4: Aanbevelingen Pilots diepteschouw

Rijnland heeft in de periode 2012 – 2014 een tweetal diepteschouw pilots uitgevoerd. Doel hiervan was om te komen tot een efficiënte en effectieve werkwijze om overig polderwater op diepte te (laten) brengen.

De belangrijkste aanbeveling uit de Pilots zijn:

1. Hou het simpel: Voer alleen een diepteschouw uit wanneer er in een gebied sprake is van hydraulische knelpunten of een hoge ecologische waarde. Verlanding of knelpunten worden met de reguliere schouw meegenomen. Hiervoor hoeft geen aparte diepteschouw georganiseerd te worden. Voorkom uitgebreide meetcampagnes.
2. Wees flexibel / geef ruimte voor maatwerk: De legger voor overig water is vooral theoretisch. Het niet voldoen aan de legger, levert niet per definitie onwenselijke situaties in het veld op.
3. Betrek het college niet alleen bij het 'wat' maar ook bij 'het hoe': Ambtelijk en bestuurlijk bestonden verschillende beelden over het wel of niet handhaven binnen de pilot diepteschouw.
4. Zorg dat de Rijnlandse (hoofd)watergangen op orde zijn binnen de polder om zo het goede voorbeeld te geven.
5. Zowel het instrument diepteschouw als het faciliteren van baggeren in het stedelijk gebied is complex. Een andersoortige aanpak is wenselijk in het stedelijk gebied.

Aanbeveling 1: hou het simpel

Conform de aanbeveling wordt de uitvoering van de diepteschouw ingeïntegreerd in de reguliere schouw en wel op zodanige wijze dat dit op eenvoudige wijze kan worden meegenomen: gericht op verlanding en hydraulische knelpunten. Zie ook paragraaf 4.3.

Aanbeveling 2: Maatwerk

Op basis van deze aanbeveling is de theoretische leggermaat van de overige oppervlaktewateren aangepast. Leidend is nu dat nooit verder wordt gebaggerd dan de vaste bodem en als er andere redenen zijn om de gewenste leggerdiepte niet te kunnen halen, zoals loopzand of bijvoorbeeld natuurontwikkeling, dit eenvoudig kan worden doorgevoerd. Ook wordt er een uitgebreide consultatieronde gehouden in het gebied, om juist de gebiedspecifieke omstandigheden boven water te krijgen. Daarnaast wordt er volop ruimte gegeven om met Rijnland maatwerkafspraken te maken, met daarbij expliciet aandacht om deze maatwerkafspraken in de legger duidelijk te registreren.

Aanbeveling 3: (bestuurlijke)borging handhavingsproces

Zie ook aanbeveling nummer 1, over het implementeren van de diepteschouw.

Aanbeveling 4: Koppeling baggeren primaire oppervlaktewateren met overige oppervlaktewateren

Waar mogelijk worden de baggerplannen van Rijnland en die van gemeenten op elkaar afgestemd.

Aanbeveling 5: Andersoortige aanpak stedelijk gebied

Grote vraag hierbij is hoe we verder gaan met de overname van het onderhoud van de overige oppervlaktewateren in stedelijk gebied. Hiervoor wordt in 2017 een evaluatie uitgevoerd.